

КОЖНУЮ КАЛЁРЬЮ ЦЯПЛЫНІ--НА ВУЧОТ

Шкло-завод „Пролетары“, заводы „Энэргія“ і „Комунар“ неэканомна выкарыстоўваюць апал Аўладаць нетрані беларускага Донбасу, даць здаровую страву соцыялістычным прадпрыемствам

Даць Менску апал

(Адкрыты ліст камсамольцаў чыгуны)

Таварышы! Для штодзённага здавальнення Менску апалам патрэба 100 вагонаў дроў (з якіх 45 для прамысловасці і 55 для насельніцтва і ровных устаноў). Штодзённа ў Менск паступае 5-6 вагонаў.

Лічы гавораць аб праграмаванні забеспячэння рабочых Менску апалам. У свой час камсамольская ячэйка ВСНГ і Лесбелу мобілізавалася і правіла належную ініцыятыву ў справе уключэння ўсёй камсамольскай арганізацыі БССР у бой за лесазабудоў і Зарас дрывы ляжаць ля чыгуны на роўных станцыях вакол Менску, а ў гэты час Менск знаходзіцца пад нагрозай застатка бяз апалу.

Камсамольская ячэйка ВСНГ і Лесбелу звяртаецца да вас, камсамольцаў чыгуны, прыняць актыўны ўдзел у арганізацыі камсамольскіх эшалёнаў для дастаўкі апалу ў Менск з тым, каб ні на гадзіну апал не затрымаўся каля чыгуны. Таксама звяртаецца да Менгаркому ЛКСМБ з прапановай мобілізаваць усю камсамольскую арганізацыю гораду Менску для ліквідацыі прарыву, паладзіўшы суботнікі па пагрузцы дроў з бліжэйшых станцыяў і дастаўцы іх у Менск.

Неабходна скласці пры вытворчых камсамольскіх ячэйках брыгады, якія б сачылі за эканомным выдаткаваннем апалу.

З камсамольскім прывітаннем
Ячэйка ЛКСМБ ВСНГ і Лесбелу

Даць вугаль!

ЛЕПШ ЗАХАВАЦЬ АПАЛ

Палова адзінаццатай гадзіны ночы. Ударная брыгада „Чырвоная Зьмена“ ужо на „Эльводзе“. Пасля невялікіх спрэчак з старэйшым міліянерам мы праходзім на „Эльвод“.

Першае, што кідаецца ў вочы, гэта—сыравіна (гаручы матэрыял) валяецца без усякага парадку, без павеці, параскіданая па ўсім дварэ.

Сыравіна пры такіх умовах траціць сваю якасць, бо лясныя вілягацьця. Так яна і падаецца у кацельную.

У сучасны момант сыравіна прывозіцца на „Эльвод“ з ўсіх канцоў Беларусі. Апал паступае ў кацельную з 40-55 проц. вільгаці і зусім становіцца ясна. Чаду на „Эльводзе“ няма добрых павязчыкаў у якасці апалу.

За адны толькі суткі станцыя спажывае 10 вагонаў торфу і 4 вагоны дроў.

Станцыя працуе у вельмі напружаным стане ішчы. У выпадку псавання кажда частка гораду можа на доўга застацца бяз энэргіі.

На парадку дня „Эльводу“ пабудаваць паветкі для захавання апалу і мобілізаваць усё сілы, каб дабіцца лепшых павязчыкаў у галіне эканомнага выдаткавання апалу.

Ударная брыгада „Ч. З“
Гельфанд і Левін

Газеты ўжо прыводзілі прыклады, калі ва прадпрыемствах не вядзецца вучоту выдаткавання апалу і не праіраўнацца качагары. Як характэрны прыклад можна прывесці чыгуналінейны завод „Энэргія“.

На заводзе няма ніякага вучоту ніякай эканоміі апалу. Некалькі раз завод стаў пад нагрозай застатка бяз апалу, а гэта значыць—спыніць работу заводу. Часам прыходзілася павяччаць апал на суседніх прадпрыемствах.

Зіноў, пры вількіх марозах, заводскія катлы штодзённа нажыраюць тала вагоны дроў.

Завод павінен павяччаць рашучую барацьбу з неэканомным выдаткаваннем апалу, павяччаць электраэнергію. Прапаганда арганізацыі, і ў прыватнасці камсамольскіх калектыву, павінны зараз-жа заняцца гэтай справай.

Першы рэйд ударных брыгад „Чырвоная Зьмена“

У месячны тэрмін аб'ёмы зніжэння фактычнага расходу апалу на чыгуны ня менш як на 15 проц.

(З адозвы ЦК Усе-КП(б) і Саўнаркому аб чыгуны).

.. Апал—адно з вузкіх месц нашай народнай гаспадаркі. Проблема апалу—узязь у першую чаргу вугаль і пры за ўсё з Донбасу. І тут мы павінны дабіцца рашучага палепшэння, рашучага пералому, асабліва ў справе ажыццяўлення задач механізацыі здабычы апалу.

У галіне апалу, як і ў галіне транспарту, мы маем яшчэ ня малыя рэзткі шкодніцтва. Імяна ў гэтых галінах шкоднікі імкнуліся з аблівай энэргій манесці здрадлівыя удары сацыялістычнаму будаўніцтву. Восі чаму сюды трэба накіраваць найбольшыя сілы, каб перамагчы цяжкасці і неадкладна дабіцца рашучага пералому.“ (Молатаў)

20 вагонаў ня стала

Кіраўніцтва Лесаб'яднання БССР пералало менскаму гаралзкому пракурору рад фактычных матэрыялаў аб бяспрымным выкарыстанні апалу.

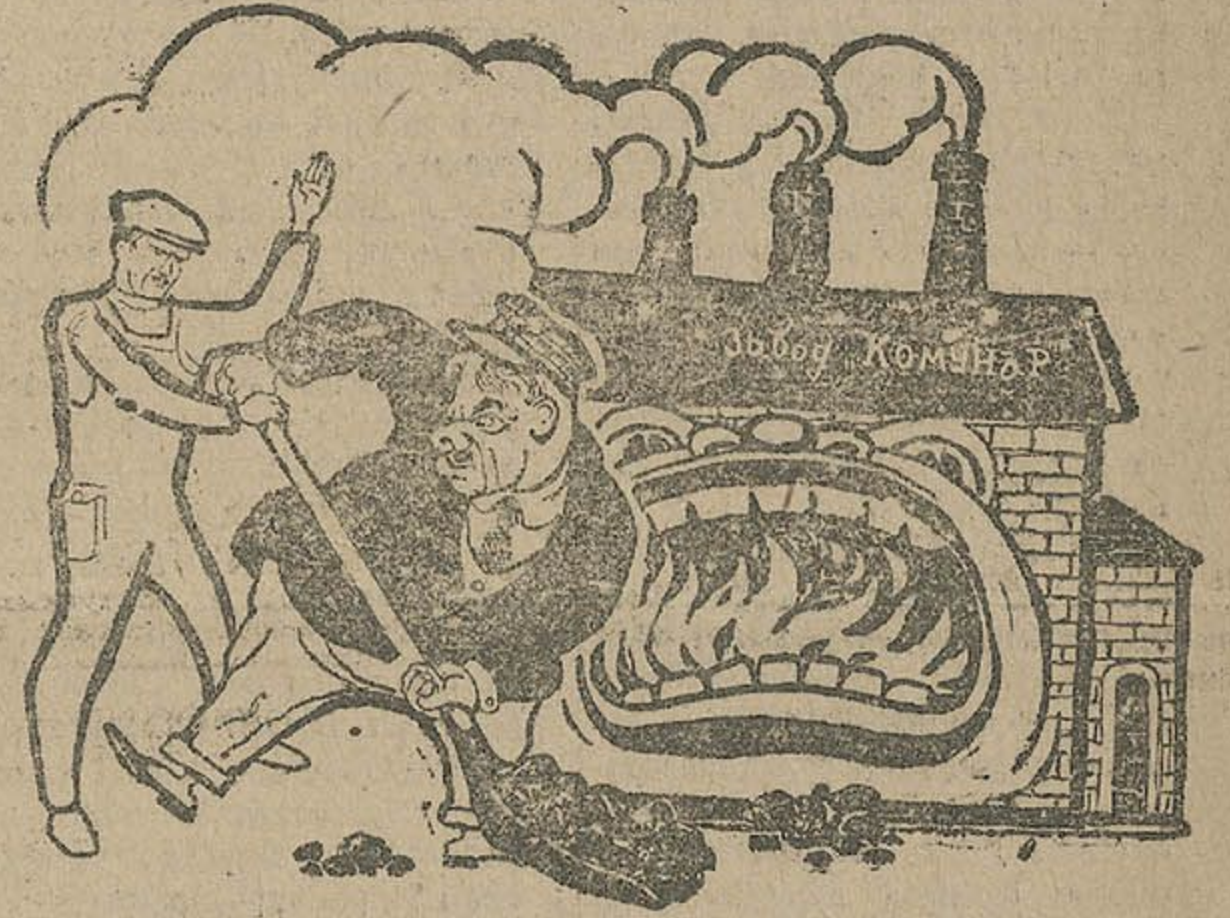
Лесаб'яднаньне адзначае, што, ня гледзячы на напружанае становішча з апалам, шмат прадпрыемстваў скарыстоўваюць яго не па прызначэнню. Прыкладам можа служыць шклозавод „Пролетары“ (Менск). Згодна плану, зацверджанаму Энэргбюро ВСНГ на 1931 год, заводу патрабуецца 2700 кубаметраў дроў. Расход на месяц складае 225 кубаметраў.

За час ад 2-га студзеня па 1-е лютага заводу адпушчана праз ЦРБ 16 вагонаў дроў, акрамя таго, непасрэдна ў адрас заводу атружана 20 вагонаў дроў, што складае трохмесячны запас. Аднак-жа, 2-га лютага прадстаўнік заводу з'явіўся ў Лесаб'яднаньне і заявіў, што на заводзе ўжо няма дроў.

—Калі-ж вы пасьмені сварытаць 20 вагонаў дроў?

Прадстаўнік заводу адказаў ня даў.

Пракуратура рэспублікі даручыла сельгачму г. Менску, тав. Церахаву, у тэрміновым парадку пачаць следства па справе аб перавыдатку апалу. І тав. Церахаву мяркуе скончыць следства ў бліжэйшыя дні. Герой значымых адносін да апалу павінны стаць перад паказальным пролетарскім судом.

Зьменшыць апэтыты!

За 45 проц—ня менш!

Вывучайце вопыт лепшых

Першымі ініцыятарамі арганізацыі соц. спарорніцтва, ударніцтва, скразных ударных брыгад і комун на заводзе „Комунар“ былі ў большасці славы камсамольцы. Факты і лічы гавораць аб тым, што калектыву камсамолу зав. „Комунар“ пад кіраўніцтвам партыйнага калектыву здолеў выканаць ускладненыя на яго адказнейшыя задачы.

Камсамол у час вытворчых манэраў паказаў сябе як лепшы памочнік партыі працягваючы сваю працу і па сканчэнню манэраў. Пад кіраўніцтвам парткалектыву, пры актыўным удзеле камсамолу, на заводзе створаны 7 вытворчых комун, 13 уд рных брыгад, з якіх адна імя X-га зьезду ЛКСМБ. 5 скразных, 1 штурмавал імя X-га зьезду ЛКСМБ. Самая кантракцый і ударніцтвам ахоплены ўсе камсамольцы і большасць беспартыйнай рабочай моладзі.

Камсамольцы былі першымі ініцыятарамі арганізацыі плянава-операцыйных груп, якімі цалер ахоплены звыш 100 чалавек (37 проц. камсамолцаў і рабочай моладзі) з 80 прэмій звыш 40 атрымані камсамольцы-ударнікі.

Калектыву сабраў звыш 150 прапагоў, што складае больш пазовы ўсіх прапагоў рабочых заводу. Камсамольскі калектыву ўзяў шэфства над гэтымі прапагоў і каб іх хутчэй рэалізаваць.

У час прапрацоўкі сустрачнага прафінплянна камсамольцы высунулі свой сустрэчны, які даў значнае павлічэнне ў параўнанні

з плянам заводкіраўніцтва. Напрыклад, прафінплянна заводскага цэху намячаву выпусціць 3108 парніскоў, сустрэчны даў выкананьне 4105.

Калі закідчыкі ліцейнага цэху ня вышлі на работу і ўзнікла пагроза зрыву адліўкі, дык камсамольцы, прапрацаваўшы свой рабочы дзень, заявілі, што ня пайдуць да хаты, пакуль ня зробяць адліўкі. Яны былі ініцыятарамі арганізацыі скразной брыгады па камнедрабілах, якая дапа перавыкананьне прафінплянна.

Тарнізці выкананьне прафінплянна наўвадка паміж цэхамі і ў саміх цэхках. З матай звышчыль наўвадка, ячэйка такарнага цэху ўязлася за арганізацыю плянава-операцыйных груп. Група з 34-х камсамольцаў і беспартыйнай моладзі ў барацьбе за прафінплянна паказала сваю жыцьцёвасць і ў значнай ступені дапамагла ліквідаваць недахопы ў цэху. Камсамольцы гэтка цэху высунулі сустрэчны прафінплянна, які на 23 проц. перавышаву кантрольны лічы заводкіраўніцтва.

Ячэйка бляшапага цэху правяла суботнікі па мобілізацыі ўнутраных рэсурсаў. Камсамольцы паднялі ініцыятыву плянава-операцыйнай групы такарнага цэху і павяччаць групу арганізавалі ў сябе. Група налічвае 24 чалавекі. За апошні час уступіла ў шэрагі камсамолу 18 чалавек, 5 камсамольцаў перададлі ў партыю.

„ТВАЯ СПРАВА—ВУГАЛЬ ВАЗІЦЬ“

Дрэнна пастаўлена эканомія апалу на заводзе „Комунар“. Дробны вугаль не скарыстоўваецца і рассыпаецца па дварэ. Рабочы ўнеслі прапанову аб лепшым скарыстанні апалу, вынайшлі машыну для ператрусці дробнага вугалю, які можа пайсці для патрб адліўкі дробных частак і дань вялікі прыбытак для прадпрыемства. Але адміністрацыя заводу, у прыватнасці загадчык вытворчага сектара, бюрократычна адносіцца да гэтай прапановы.

На прапанову рабочага рэалізаваць сваё вынаходтва дырэктар адказаў:—„У мяне часу няма займацца гэтым і ня дуры мне галаву“, а загадчык вытворчага сектара адказаў: „Што ты дурыня корчыш: У цябе з гэтага нічога ня выйдзе“.

Пасля такіх адказаў рабочы сабраў трохі вугалю, што дарэмна выкідаецца, і даў магчымасць скарыстаць яго для адліўкі дробных частак. Тады загадчык вытворчага сектара кінуў яму:—„Твая справа—вугаль вазіць, а ня ўмешвацца ў такія рэчы“.

Адапаведныя органы павінны заняцца гэтым пытаньнем, каб раз на заўсёды звышчыль падобныя бюрократычныя адносіны да такой важнай справы, як рабочае вынаходтва.

Трохі лепш пастаўлена справа з эканоміяй электрычнай энэргіі. Камсамольская брыгада сочыць за эканомнасцю выдаткавання электрычнасці. Але назіраюцца адзіночныя выпадкі, што ў час абслоннага перапынку пакідаюць гарэць электрычнасць, не выключаюць матары.

На ўвесь цэх ёсць адзін рубільнік. Калі выключаюць рубільнік, дык увесь цэх застаецца без сыяцтва. Дзякуючы гэтаму, ля варштатаў, на якіх ніхто не працуе, часам дарэмна траціцца электраэнэргія. Надалей „комунараўца“ павінны дабіцца карэнага пералому ў справе эканомнага выдаткавання апалу і электраэнэргіі.

Ударная брыгада „Чырв. Зьмены“:
Крутковіч, Слоўшчэр, Файн і Кульваноўскі.

НЕ ЗАТРИМЛІВАЦЬ ТЭМПАУ БУДАВАНЬЦТВА МТС

„Затрымаць тэмпы—гэта значыць адстаць, а адстаючых б'юць!“ (СТАЛІН)

Соцсаборніцтва, ударніцтва і сустрэчны плян—галоўныя рычагі ўдарнай падрыхтоўкі да вяснянай сяўбы
Комсамол абавязан забяспечыць сталёвую коньніцу кадрамі

Здалі пазыцыі ў барацьбе за МТС

МТС адзін з асноўных сродкаў партыі і рабочае клясы па сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі і дзівадцы на гэтай базе кулацтва як клясы.

Поспехі ў арганізацыі МТС залежаць ад таго, наколькі ў раёнах партыйным, комсамольскім і іншым арганізацыям разгорнуць масавую работу сярод колгаснікаў і бедняцка-серадніх мас вёскі па распаўсюджваньню трактарных акцый, навольныя забяспечыць станцыі кадрамі і г. д. і г. д.

Рад раёнаў па сьняжанні дзеянь не садзейнічае МТС. Да такіх аднасяцца Сьмільавіцкі раён.

І невыпадкова Трактарцэнтр пры Наркамземе БССР рашыў перавесці МТС з Сьмільавіцкага раёну ў Слуцкі, які павольна паставіў работу і распаўсюдзіў трактарных акцый на 50 тыс. руб.

Гэтая паставава Трактарцэнтру з усёй жэстывасьцю сьведчыць аб тым, што ў Сьмільавіцкім раёне райком партыі і райком комсамолу, сваёй праапортуністычнай стаўкай на самадэк сарвалі арганізацыю МТС у раёне.

Гэтая паставава зьявіцца ўрокам і для астатніх раёнаў. Комсамол Сьмільавіцкім ганебна адыць пазыцыі ў барацьбе за МТС.

МТС НЕ ГАТОВА ДА СЯЎБЫ

Згодна пляну, у Стара-Дароскім раёне да пачатку вяснянай сяўбы павінна быць арганізавана МТС. Але тэмпы работы па арганізацыі і абсталяваньню яе недаўшчальна марудныя.

У мястэчка Старыя Дарогі маркуецца прывесці 55 трактароў з рознымі прычэпнымі сельска-гаспадарчымі машынамі. Для захаваньня машын патрэбна памішканьне. Аднак і тыя 11 трактароў і сельска-гаспадарчым машыны, што ўжо набыты, стаяць на дварэ. Да будаваньня гаража яшчэ не прыступалі.

МТС мае шмат сельска-гаспадарчых машын і два трактары, якія патрабуюць рамонту. Але ў майстарні і МТС няма патрэбных запасных частак. Такаса не хапае сельска-гаспадарчага інвэнтару, трактарных сеялак, барон, плугоў і г. д. Райколгасаюз і іншыя раённыя арганізацыі ня прымаюць эфэрычных мер, каб забяспечыць трактарную станцыю патрэбнымі запаснымі часткамі і сельска-гаспадарчым інвэнтаром.

Недаўшчальна слаба разгорнута работа па распаўсюджваньню трактара-абавязальстваў. А трэба па раёне рэалізаваць іх на 15.300 рублёў. Заданьне ж выканана толькі на 18,8 проц. Сельсаветы і комсамольскія ячэй-

кі не праводзяць сярод колгаснікаў і аднаасобнікаў гэтай работы.

Падрыхтоўка кадраў, трактарыстых і старэйшых механікаў праходзіць недавальна. Толькі ў апошні час адчыніліся трактарныя курсы на 60 чалавек. Але да вяснянай пасеўкампаніі курсы не пасьпеюць даць патрэбных кваліфікаваных трактарыстых.

Зусім слаба разгорнута масава-агітацыйная праца вакол МТС, як апорнага пункту колгаснага руху. Дагаворная кампанія паміж МТС і колгасамі праходзіць бяз актыўнага ўдзелу шырокіх мас колгаснікаў і бедняцка-серадніх колгаснага гаспадарак. Толькі 5 колгасаў заключылі ўмовы з МТС. Комсамольскія ячэйкі ў сваёй працы па калектывізацыі і падрыхтоўцы да вяснянай пасеўкампаніі не выкарыстоўваюць правядзеньне колгасна-агаворнай кампаніі МТС з колгасамі для арганізацыі новага прыліву ў колгасы.

Бюро Старадароскага райкому і ячэйкі павінны зараз-жа ўсю сваю ўвагу звярнуць на МТС, каб дапамагчы ёй падрыхтаваць памішканьне, скончыць рамонт, забяспечыць комсамольскімі кадрамі і паўдарнаму правесці падрыхтоўку да сяўбы. Заслаўскі

Клясавы вораг зрывае падрыхтоўку кадраў

Падрыхтоўчая работа Сіроцінскай МТС да другой большавіцкай вясны праходзіць недавальна. Трактарысты не падрыхтаваны на курсы старэйшых рулявых, куды было прынята 8 чалавек, (замест 12), напалі чужыя людзі, былі павзбуленцы.

І вось гэтыя людзі (Гальперы, Гараднёўскі, Мавсон), пралезшы ў комсамол і профсаюз, адзін за адным пачылі ў Ленінград. Уцягла і „комсамолка“ Берасьнёва П. Потым адвадзі з курсаў яшчэ аднаго чалавек—Пятрова. Курсы наведваюць цяпер толькі 5 чалавек.

Гэтыя дэартыры выпадкова напалі ў комсамол і профсаюз дзеля сваіх свурных інтарэсаў.

Побач з дрэннай падрыхтоўкай кадраў, станцыя ня выканала і заданьні сьласці колумовы з колгасамі, не прывяла ў баявую гатоўнасьць трактары і рэшту машын.

Нельга абыйсці моўчкі і комсамольскую арганізацыю раёну.

Палец аб палец ня вытнула яна каб дапамагчы выправіць прарывы ў рабоце МТС.

Сіроцінскі трактарысты

Курсы патрабуюць дапамогі

Пры Гародніцкім тэхнікуме механізацыі сельскай гаспадаркі ў сьнежні месяцы адчыніліся курсы старэйшых рулявых для Ветрыцкай, Асьвейскай, Сіроцінскай, Гараднёўскай і Расонскай машына-трактарных станцыяў.

Баго-ж прыслалі на гэтыя курсы адзначаныя станцыі? Яны прыслалі людзей, якія не адпавядаюць прызначэньню курсаў, людзей якія ніколі ня бачылі трактара, мала-цісьменных, ды яшчэ з вялікім спазьненнем. На курсах не хапае выкладчыкаў, што вельмі дрэнна адбіваецца на вучобе курсантаў.

Належаьныя органы павінны звярнуць увагу на гэтыя курсы і дапамагчы ім у рабоце.

Каланда-Жунін.

АДЗВА АБ КАНТРАКТАЦЫІ НЕ РЭАЛІЗУЕЦЦА

Чашнікі (па тэлефону ад нашага спэцкора). Падрыхтоўка да вяснянай пасеўкампаніі праходзіць па раёне недавальна. Адзва ЦК і СНК аб падрыхтоўцы да вяснянага севу і кантрактацыі пасеўкі 1931 году не прапрацавана ні ў адным колгасе і вёсцы.

Комсамольскія ячэйкі нічога не робяць па рэалізацыі гэтай адзвы. Частка ячэек у падрыхтоўцы да вясновага севу абмежавалася выключна складаньнем брыгад на ачыстка насеньня і падрыхтоўку інвэнтару, у значнай часткі ячэек зусім выпала работа па арганізацыі колгаснага прыліву. Рад ячэек праводзяць у працы па калектывізацыі права-апортуністычную практыку, свадзяюцца на самадэк.

Пузікаў

Каляндар НКЗ аб падрыхтоўцы да сяўбы ня выконваецца

Сьмільавічы, 12 (Ад нашага спэцкора).—У падрыхтоўцы да другой большавіцкай вясны Сьмільавіцкі раён ня ўзяў большавіцкіх тэмпаў. Раённыя арганізацыі ня ідуць мобілізаваць масы на выкананьне пасеўплана, на барацьбу з кулаком

Пасеўплошча раёну павялічвалася са 3780 гектараў, але аб гэтым ні колгаснікі, ні бедняцкія, ні серадніх пласты вёскі ня ведаюць.

Плянны да вёсак і да аднаасобных гаспадарак не дасяганы.

На здымку: Комсамольцы колгасу „Ленінец“ Бронніцкага р-ну прапрацоўваюць плян пасеўнай кампаніі.

і яго агентурай, якія зрываюць падрыхтоўку да пасеўкампаніі.

Лічбы б'юць трывогу.

Згодна пляну трэба ссыпаць 567,5 тон насеньня, ссыпана толькі 450 тон, альбо 80 проц.

Камітэты ўзаемадапамогі павінны былі ссыпаць да 1-га лютага 201 тону, а ссыпалі толькі 72.

Яшчэ горшая справа з ачысткай насеньня. Па пляну колгасы павінны ачысьціць 380 тон, ачышчана 166,52 проц. Індывідуальны скартар павінен ачысьціць 1430 тон, а ачысьціў толькі 300,—22 проц. Понему сабралі толькі 21 проц. пляну.

Шэраг сельсаветаў ня мае яшчэ пасеўных плянаў, а падрабязных плянаў вяснянай пасеўкампаніі ня склаў яшчэ ніводзін з 48 колгасаў раёну.

3 кадрамі дрэнна.

У Сьмільавічах працуюць толькі курсы рахункаводаў. Займаецца 19 чалавек. Курсы паліволаў і старшын колгасаў, разлічаныя на 70 чалавек, яшчэ не распачыналі працы.

Курсы трактарыстых, якія ўжо працавалі, распущаны, бо Колгасцэнтр рашыў ліквідаваць у раёне МТС і перавесці яе ў Слуцкі раён.

Замест машына-трактарных станцыяў у раёне застаецца трактарная калёна з 8 трактароў, з якіх толькі 4 могуць працаваць. Рамонт інвэнтару праходзіць недавальна.

Соц. саборніцтва і ўдарніцтва, гэтыя методы камуністычнае працы, зусім ня ўжываюцца ў падрыхтоўцы да сяўбы.

Дырэктыва партыі і ўраду аб кантрактацыі ня выконваецца.

Г. Фрыд

Час. вык. абав. адк. рэдактара— С. АНІСАЎ

(Працяг будзе)

ШЛЯХІ НОВАГА ЖЫЦЦЯ

(Ад нашага спэцкора)

Раніца. На кругавідзе вынікла вёска, хаотычна раскінуўшы чорныя пасмы будынкаў па асьнежаным полі. За вёскай мутна-блакітнаю стужкай цягнуцца хвабвы лес, прыбраны ў сьнежны вэлом марознай зімы.

Усё бліжэй і бліжэй вёска, усё ясьней вырысваюцца будынкі, дрэвы. Ужо відаць як павольна кладаюцца „жураўні“, чуваць рэў жытвіны.

Вёска ўжо ўстае. Жыцьцё пухляе поўным ходам.

— А вуль і Малінаўка! Там колгас „Прогрэс“ паказваючы пугаўні ўлева на чорны ўзгоркі хэт,—авваўся мой фурмак.

— А ўсё-жа ў колгасе куды лепш. Па-мойму, толькі колгас карэнным чынам зьменіць жыцьцё селяніна, палепшыць яго дабрабыт, дадаў ён, лагодна панукваючы спрыжуную кабылку.

Простыя, праўдзівыя словы селяніна былі прасякнуты ўпэўненас-

цю ў перавагу калектывнай гаспадаркі, надзей на лепшае жыцьцё толькі праз колгас.

— Но-о, „Мілая“! Давай па-ударнаму! Тэмпы пакажы, тэмпы...

...Памятаецца вясковы вечар

Невелькі хвілін яды трушчом, і сани, пасерываючы спыняюцца. „Мілая“ паважна ківае галавой, нібы вітаючы спаткаўшых нас колгаснікаў. Перабіваючы адзін аднаго, раскаваюць колгаснікі пра сваё новае калектывнае жыцьцё, працую на калектывных палёх, пра цяжкія мінулыя часы, часы вяртуды, пакуты і вьдэку.

— Эх, добра памятаецца адзін вясковы вечар!—загаварыў стары колгаснік у рудым вужуху. Вочы заблішчелі агнім бязмежнай засьці. Стала ціха. Стары акінуў двор зацьмелымі вачыма.

— Памятаюцца сьні і стогны бедна-селяніна, плач і сьлёзы тых, хто з малейства быў пакарлівым явольнікам кулака, не разліваючы сьпіны цягнуў непасильнае ярмо. Нула, крыўда, годад...

Адшлі яны ў далёкую смутную мінуўшчыну! Людзі зашлі цяпер па-новому, па-сучаснаму.

Мне старому хацелася б вярнуць моладасьць, каб моцным будаваць новае жыцьцё, аддаць яму ўсе сілы. Закарэныя пальцы чухалі патыліцу.

... У колгасе куды лепш

— Нічога, дзед, адпачні! Ёсьць-жа ў нас у колгасе фонд на ўтрыманьне непрацаздольных. Будзеш рабідць, што зможаш. Не—дык і на нечы пасадыш... Зробім мы.

Ідзем аглядаць стайню.

— Вось і палаты для нашых коняў! Яна Воўкаў узяў у прасторную стайню, надзеленую перагародкамі на стойлы. У кожным—спэцыяльна кармушка.

— Гной ззаду наперад адкідаем, каб конь не стаў уніз галавой. Гэта для яго шкодна... Кроў ідзе ў галаву,—дадаў ён клапатыва распылаючы на кармушках авёс.

— Вуль тмя два будынкі і гэта—нашыя стайні. Разлічаны на 50 коняў. А там аборы, сьвінарнікі, аўчарны, гунны, сьвірны,—размахваў рукамі Янка.

— Дзе ван лепш жыводца,—ў колгасе ці, як даўней было?—спытаўся я ў Воўкава Ігнаца.